

fra hvem der er hentet mange træk ikke mindst til belysning af skøjersproget. De meget udviklede familieforbindelser er verificeret gennem kirkebogsundersøgelser, men har dog været vanskeliggjort af, at kjæltringerne ikke altid — eller rettere sjældent — tog det så højtideligt med dyd og ægteskab (en enkelt fejl er derfor undskyldelig).

Som altid, når talen er om det egenartede, er en bedømmelse tilbøjelig til at følge de linier, der angives af de outrerede tilfælde, og skøjerne står derfor i den almindelige bevidsthed som noget omstrefende pak, løsagtige over for næstens gods og i deres indbyrdes forhold, en terror for de egne, de drog igennem med deres tiggeri og tyveri. Retsprotokollerne beretter om mange, voldsomme affærer, men intet om de ordentlige folk, og det må heller ikke glemmes, at de behandlede kjæltringesager ofte kun drejer sig om småforseelser, som ville være undgåede under offentlig forsorg. Skøjerne er, trods afsløringen af deres danske oprindelse, stadig et eventyrligt element i jysk folkeliv; men spændende har deres tilværelse sjældent været, og man forstår godt — med baggrund i deres hele foragtede stilling — at så mange søgte trøst i brændevinen. Et forbryderfolk var de dog ikke. »Dæ er saamænd manne, dæ æ møj reng'er end æ kjæltringer«, sagde en gammel bondekone en gang til forfatteren, og det var sikkert rigtigt.

Finn H. Lauridsen.

T. Tobiassen Kragelund: Tyendemarkeder, Rebslageri som Husflid og Haandværk, Smeden og Cyprianus. 113 s. (Gyldendal, 1952).

Tobiassen Kragelunds bog om gamle jyske kulturforhold har sin styrke i at bevare den mundtlige overlevering, og forfatteren følger på dette område en gammel tradition på halvøen. Med sin sædvanlige troskab har han gengivet, hvad ældre håndværkere har kunnet erindre fra deres lære- og vandretid, og da anmelderen tilfældigvis ud fra andre kilder har kunnet føre kontrol med oplysningerne, bør det fremhæves, at de ikke er blevet fortegnede, som det ofte sker. Bogen danner derfor et ikke uvæsentligt bidrag til forståelsen af håndværket og håndværkernes kår i årtierne omkring århundredskiftet, men principielt rejser denne og andre undersøgelser af samme art et problem, fordi forfatterne bliver usikre, når de kommer til den tid, da den mundtlige overlevering svigter. For det meste udnyttes de trykte kilder ikke fuldtud, og det kan eksempelvis omtales, at Tobiassen Kragelund ikke nævner den vistnok ældste overlevering om tyendemarkederne i E. G. Tauber: Breve fra Kolding (Odense 1822), der ville underbygge hans egen vurdering af dem. Dels gennem litteraturen, dels gennem utrykt materiale og de bevarede ting kan den sammenhængende linie følges længere tilbage i tiden, men det kræver andre metoder end udnyttelsen af den mundtlige overlevering. Denne indvending tager mere sigte på hele genren end på Tobiassen Kragelunds bog, hvis værd endnu en gang bør fremhæves.

Helge Søgaard.

Jørgen Paulsen: Billeder fra treårskrigen. 1848. 1849. 1850. 300 s. (Hassing, 1952).

Det nationalhistoriske museum på Frederiksborg står som udgiver af dette værk, som i enhver henseende er på et niveau, der er museet værdigt. Man må meget håbe, at det betyder indledningen til en publikationsvirksomhed, som samlingerne, deres kyndige vogtere og vistnok også museets midler afgiver de bedste betingelser for. Udgivelsen er forestået af museets førsteinspek-